T.B.M.M.
İYİ PARTİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Tarih : 11.06.2026
Sayı : 691

10/4255

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Cumhuriyeti'nin demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti niteliğinin güçlendirilmesi; hukukun üstünlüğünün, adalete duyulan güvenin ve demokratik değerlerin toplumun her kesimi için sarsılmaz bir güvence hâline getirilmesi amacıyla; yargı sisteminin işleyişinin, vatandaşların adalete erişim imkânlarının, temel hak ve özgürlüklerin korunmasına ilişkin uygulamaların ve hukuk devleti ilkesinin hayata geçirilmesinde karşılaşılan sorunların bütün boyutlarıyla araştırılması, bu sorunların neden ve sonuçlarının ortaya konulması ve çözüm önerilerinin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci maddesi ile Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz.

Uğur POYRAZ
Antalya Milletvekili
İYİ Parti Grup Başkanvekili

(1)

Hakan Şeref OLGUN
Afyonkarahisar Milletvekili

GEREKÇE

Adalet, devletin vatandaşına sunduğu en temel güvencedir. Vatandaşın hakkını arayabileceğine, hukuk karşısında eşit muamele göreceğine ve devlet gücünün hukukla sınırlandığına olan inanç; demokratik bir toplumun, güçlü bir ekonominin ve sürdürülebilir bir kamu düzeninin ön şartıdır. Bu nedenle hukuk devleti ilkesi yalnızca anayasal bir tanım değil devlet ile millet arasındaki güven ilişkisinin temelidir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin temel niteliklerinden biri olan hukuk devleti; yasama, yürütme ve yargı erklerinin birbirini dengelediği, kamu gücünün hukuk kurallarıyla sınırlandığı, temel hak ve özgürlüklerin etkili şekilde korunduğu ve yargının bağımsız ve tarafsız olarak görev yaptığı bir yönetim anlayışını ifade etmektedir. Hukuk devletinin gücü ise yalnızca anayasal düzenlemelerle değil vatandaşların adalet sistemine duyduğu güvenle ölçülmektedir.

Son yıllarda ülkemizde yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığına ilişkin tartışmaların yoğunlaşması, yargı kararlarının kamuoyunda farklı değerlendirmelere konu olması, yargılama süreçlerinin uzaması, tutuklama tedbirlerinin uygulanmasına ilişkin eleştirilerin artması, temel hak ve özgürlüklere ilişkin ihlal iddialarının çoğalması ve vatandaşların adalete erişiminde yaşanan sorunlar; hukuk devletinin işleyişinin bütün yönleriyle ele alınmasını gerekli kılmaktadır.

Hukukun üstünlüğüne duyulan güvenin zayıflaması yalnızca yargı sistemini etkilememektedir. Hukuk güvenliğinin zedelendiği yönündeki algı; yatırım ortamından ekonomik istikrara, toplumsal barıştan demokratik katılıma kadar pek çok alanda doğrudan sonuçlar doğurmaktadır. Çünkü hukuk devleti yalnızca mahkeme salonlarında değil; vatandaşın günlük hayatında, kamu yönetiminde, seçim süreçlerinde ve temel hakların kullanımında hissedildiği ölçüde anlam kazanmaktadır.

Adalet hizmetlerinin etkinliği bakımından en önemli sorunlardan biri yargılamaların makul süre içerisinde sonuçlandırılamamasıdır. Yıllarca süren davalar, geciken kararlar ve artan iş yükü; vatandaşların haklarına zamanında ulaşmasını engellemekte, mağduriyetleri derinleştirmekte ve kamu vicdanını zedelemektedir. Geç gelen adaletin adalet olmadığı yönündeki evrensel kabul dikkate alındığında, yargı sisteminin hızına ve etkinliğine ilişkin sorunların ayrıntılı biçimde incelenmesi zorunludur.

Yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığı ise yalnızca hâkim ve savcıların mesleki güvencesi değil, vatandaşların temel haklarının güvencesidir. Hâkimlerin ve savcıların görevlerini hiçbir baskı, yönlendirme veya etki altında kalmadan yerine getirebildiğine yönelik toplumsal kanaatin güçlendirilmesi, hukuk devletinin sürdürülebilirliği açısından hayati öneme sahiptir. Bu nedenle yargı bağımsızlığına ilişkin tartışmaların nedenlerinin, boyutlarının ve sonuçlarının kapsamlı biçimde araştırılması gerekmektedir.

Hukuk devletinin en önemli göstergelerinden biri de yüksek yargı kararlarının bağlayıcılığı ve uygulanabilirliğidir. Anayasa Mahkemesi kararlarının etkisi, uluslararası insan hakları yükümlülüklerinin iç hukukta karşılık bulma düzeyi ve hak ihlallerinin giderilmesine yönelik mekanizmaların etkinliği; hukuk düzeninin güvenilirliği bakımından değerlendirilmesi gereken temel başlıklar arasında yer almaktadır.

Diğer taraftan hukuk devleti yalnızca yargı kurumlarından ibaret değildir. İfade özgürlüğü, basın özgürlüğü, toplantı ve gösteri hakkı, seçme ve seçilme hakkı ile siyasi katılım imkânları da hukuk devletinin ayrılmaz unsurlarıdır. Demokratik meşruiyetin güçlenmesi için vatandaşların düşüncelerini özgürce ifade edebildiği, basının kamuoyunu bilgilendirme görevini yerine getirebildiği ve seçim süreçlerinin tam güven içerisinde yürütüldüğü bir düzenin varlığı zorunludur.

Seçim güvenliği ve demokratik meşruiyet, vatandaşların yönetime olan güveninin temel dayanaklarıdır. Kamu gücünün seçim süreçlerinde tarafsız şekilde kullanılması, demokratik rekabetin eşit şartlarda gerçekleşmesi ve seçim sonuçlarına duyulan güvenin korunması, hukuk devletinin sağlıklı işleyişinin ayrılmaz bir parçasıdır.

Toplumun en kırılgan kesimlerinin korunması da çağdaş hukuk devletinin temel sorumlulukları arasındadır. Kadınlara yönelik şiddetle mücadelede etkinliğin artırılması, çocukların suçtan korunması, mağdur çocukların desteklenmesi, suça sürüklenen çocukların yeniden topluma kazandırılması ve dezavantajlı grupların adalete erişim imkânlarının güçlendirilmesi adalet anlayışının gereğidir.

Adalet sisteminin üç temel unsurunu oluşturan hâkimlerin, savcıların ve avukatların mesleki sorunları ile hukuk eğitiminin niteliği de ayrıca değerlendirilmelidir. Liyakat esaslı bir meslek yapısının oluşturulması, hukuk fakültelerinin niteliğinin yükseltilmesi, genç hukukçuların karşılaştığı sorunların giderilmesi ve savunma makamının güçlendirilmesi, adalet sistemine duyulan güvenin yeniden tesis edilmesinde belirleyici rol oynayacaktır.

Teknolojik gelişmelerin hız kazandığı günümüzde bilişim suçları, kişisel verilerin korunması, dijital platformların hukuki sorumluluğu ve yapay zekâ uygulamalarının hukuk alanındaki etkileri hukuk düzeninin karşı karşıya bulunduğu yeni sınamalar arasında yer almaktadır. Hukukun değişen dünyaya uyum sağlayabilmesi için bu alanlardaki ihtiyaçların da bütüncül şekilde değerlendirilmesi gerekmektedir.

İYİ Parti; güçlü devletin ancak güçlü hukukla, güçlü demokrasinin ancak bağımsız ve tarafsız yargıyla mümkün olduğuna inanmaktadır. Devlet gücünün hukukla sınırlandığı, kuvvetler ayrılığının tam anlamıyla işlediği, temel hak ve özgürlüklerin güvence altında olduğu, vatandaşın mahkeme kapısına güvenle gidebildiği ve adalet duygusunun güçlendiği bir Türkiye milletimizin ortak hedefidir.

Hukukun üstünlüğünün, adalete duyulan güvenin ve demokratik değerlerin toplumun her kesimi için sarsılmaz bir güvence hâline gelmesi amacıyla; yargı sisteminin mevcut durumunun, adalete erişim mekanizmalarının, temel hak ve özgürlüklerin korunmasına ilişkin uygulamaların, demokratik kurumların işleyişinin ve hukuk devletini etkileyen yapısal sorunların bütün boyutlarıyla araştırılması; gerekli yasal ve kurumsal reform alanlarının belirlenmesi amacıyla Meclis Araştırması açılması gerekli görülmektedir.

İSİM SOYİSİM	BÖLGE	İMZA
Ayyüce Türkeş TAŞ	ADANA	
Turan YALDIR	AKSARAY	
Ahmet Eşref FAKIBABA	ANKARA	
Ömer KARAKAŞ	AYDIN	
Burak DALGIN	BALIKESİR	
Hasan TOKTAŞ	BURSA	
Yüksel Selçuk TÜRKOĞLU	BURSA	
Yasin ÖZTÜRK	DENİZLİ	
Mehmet AKALIN	EDİRNE	
Mehmet Mustafa GÜRBAN	GAZİANTEP	
Adnan Şefik ÇİRKİN	HATAY	
Burak AKBURAK	İSTANBUL	
S. Buğra KAVUNCU	İSTANBUL	
Hüsmen KIRKPINAR	İZMİR	
Şenol SUNAT	MANİSA	
Burhanettin KOCAMAZ	MERSİN	
Metin ERGUN	MUĞLA	
Selcan TAŞÇI	TEKİRDAĞ	
Yavuz AYDIN	TRABZON	
Lütfullah KAYALAR	YOZGAT	